

Sociálne poradenstvo v SR po roku 1989

Andrej Mátel

Úvodný citát s poznámkami

„Sociálne poradenstvo nemá na Slovensku **žiadnu** tradíciu. **Komplexné sociálne poradenstvo** sa **systematicky** začína rozvíjať až po ‚nežnej revolúcii‘ v roku **1989**, kedy sa mení sociálna politika štátu, spôsob realizácie sociálnej pomoci, hľadajú sa nové efektívne formy práce so sociálnym klientom“ (Gabura, 2005)

Rozlišovanie

- „*pra-história*“ sociálneho poradenstva
  - ✓ *sociálna práca / prípadová práca*
  - ✓ *Výchovné poradne pre problémové deti pri Ústrednej charite na Slovensku (1935 – 1939)*
  - ✓ *60.-70. roky 20. stor. pedagogicko-psychologické poradenstvo v rezorte školstva; psychologicko-výchovné poradne; predmanželské, manželské a rodinné poradne (od roku 1971)*
- *vlastná história sociálneho poradenstva v SR*

Rôznorodé prístupy k histórii sociálneho poradenstva

- Teoretický prístup
- Praxeologický prístup
- Legislatívny prístup
- Inštitucionálne zabezpečenie

Teoretický přístup - mílniky

- ❖ Gabura, J. – Pružinská, J. *Poradenský proces* (1995)
- ❖ Gabura, J. a kol. *Poradenstvo v sociálnej práci. Projekt profesionálnej prípravy sociálnych pracovníkov* (1999)
- ❖ Schavel, M. *Koncepcia rozvoja sociálneho poradenstva na Slovensku* (2001)
- ❖ Mydlíková, E. – Gabura, J. – Schavel, M. *Sociálne poradenstvo* (2002, 2005)
- ❖ Schavel, M. *Sociálne poradenstvo a supervízia v sociálnej práci* (2004)

Teoretický přístup - mílniky

- ❖ Gabura, J. *Sociálne poradenstvo* (2004, 2005, 2009)
- ❖ Mydlíková, E. a kol. *Štandardy kvality sociálneho poradenstva* (2005)
- ❖ Schavel, M. – Oláh, M. *Sociálne poradenstvo a komunikácia* (2006, 2008, 2010, 2014)
- ❖ Gabura, J. *Teória a prax sociálneho poradenstva* (2013)

Teoretický prístup

Ciel': *Systémové ukotvenie sociálneho poradenstva*

- ❖ poradenstvo / **sociálne** poradenstva (definovanie),
- ❖ sociálne poradenstvo – metóda sociálnej práce a otázky interdisciplinárnosti (konvergencia a divergencia so psychologickým poradenstvom, psychoterapiou...),
- ❖ jednotlivé poradenské prístupy,

Teoretický prístup (definovanie)

„Sociálna poradenstvo je profesionálna odborná činnosť, vykonávaná odborníkom a založená na vzťahu, podpore, pomoci, rozvoji, optimálnom uplatnení klienta a na jeho reálnej orientácii v živote“ (Strieženec, 1999)

„Sociálne poradenstvo je aplikovaný odbor s empiricko-vedeckým základom, ktorý má svoje teoretické východiská a aj praktickú aplikáciu“ (Gabura, 2013)

Praxeologický přístup

„Priamym predchodcom sociálneho poradenstva bola sociálna prípadová práca, založená na sociálnej diagnostike a sociálnej intervencii, ktorá má síce oveľa širší záber než sociálne poradenstvo, ale vytvorila bázu na vznik sociálneho poradenstva ako samostatnej metódy sociálnej práce so sociálnym klientom“ (Gabura, 2005)

Praxeologický přístup

- ❖ sociálne poradenstvo ako metóda sociálnej práce / poradenstvo ako sociálna služba
- ❖ sociálni poradcovia, ich príprava a vzdelávanie,
- ❖ špecifické cieľové skupiny,
- ❖ obsahové zameranie poradenstva,
- ❖ proces poradenskej práce,
- ❖ klienti s rizikovým správaním,
- ❖ štandardizácia kvality.

Vzdelávanie a príprava sociálnych poradcov

- ❖ Na Slovensku 2 študijné odbory:
  - 3.1.14 sociálna práca (2003)
  - 3.1.16 sociálne služby a poradenstvo (2007)
- ❖ vzdelávanie sociálnych poradcov
  - základné sociálne poradenstvo: bc. vzdelanie
  - špecializované sociálne poradenstvo: *mgr.* vzdelanie, prax (3 roky), *výcvik*, akreditácia MPSVaR
  - vzdelávacie inštitúcie: ASSP, IVSP

Legislatívny prístup

Pred rokom 1989

- Zákon č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení (manželské a predmanželské poradne)

Po roku 1989

- Zákon SNR č. 543/1990 Zb. o štátnej správe sociálneho zabezpečenia (Centrum poradensko-psychologických služieb pre jednotlivca, pár a rodinu /CPPS/)

Legislatívny prístup

- Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci
  - sociálne poradenstvo ukotvené ako sociálna služba
  - „Sociálne poradenstvo je odborná činnosť zameraná na zistenie rozsahu a charakteru **hmotnej núdze alebo sociálnej núdze**, na zistenie príčin jej vzniku, na poskytnutie informácií o možnostiach riešenia hmotnej alebo sociálnej núdze a na usmernenie občana pri voľbe a uplatnení sociálnej pomoci“.

Legislatívny prístup

➤ Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách

„Sociálne poradenstvo je odborná činnosť zameraná na pomoc fyzickej osobe v **nepriaznivej životnej situácii**. Sociálne poradenstvo sa vykonáva na úrovni základného a špecializovaného poradenstva.

ZÁKLADNÉ SOCIÁLNE PORADENSTVO je posúdenie problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci.

Legislatívny prístup

*Základné sociálne poradenstvo je **súčasťou každej sociálnej služby...***

ŠPECIALIZOVANÉ SOCIÁLNE PORADENSTVO je zistenie príčin vzniku, charakteru a rozsahu fyzickej osoby, rodiny alebo komunity a poskytovanie im odbornej pomoci.

➤ *Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti*

Terminológia: informačné a poradenské služby, odborné poradenské služby, odborné poradenstvo, pracovnoprávne a finančné poradenstvo...

Legislatívny prístup (rezort spravodlivosti)

- Rozkaz č. 60/2008 o sociálnej práci v Zbore väzenskej a justičnej stráže

„Sociálne poradenstvo je zamerané na oboznamovanie s aktuálnymi predpismi z oblasti poskytovania sociálnej pomoci, sociálneho zabezpečenia, sociálneho poistenia, zamestnávania a dôchodkového zabezpečenia a pod. vykonáva sociálny pracovník s početne rôznymi skupinami odsúdených podľa aktuálnej situácie, záujmu odsúdených a podmienok v ústave.“

Inštitucionálne zabezpečenie

+ *neziskový sektor*

Inštitucionálne zabezpečenie

Paradox:

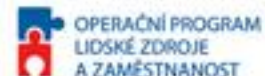
- Systém CPPS v roku 2002 tvorilo 46 územných pracovísk a 14 detašovaných pracovísk, 162 zamestnancov, z toho 116 odborných, 45 sociálno-administratívnych a 7 ekonomických. 4 pracoviská špecializované na problematiku závislostí.
- Transformácia v roku 2005 do podoby referátov poradensko-psychologických služieb včlenených do ÚPSVaR: prepustenie sociálnych pracovníčok, redukcia činností, dobrovoľní (menej problémoví) klienti odsúvaní na okraj, podobne aj preventívna činnosť.

Perspektívy sociálneho poradenstva

„Na Slovensku doposiaľ nemáme vybudovaný poradenský systém, sprostredkujúci komplexné riešenie akútnych sociálnych problémov obyvateľov. Chýbajú nám poradenské služby pre široký okruh obyvateľstva s cieľom viesť občana k poznávaniu a uplatňovaniu svojich práv a povinností, tak ľudských, ako i občianskych potrieb a možností ich inštitucionálneho uplatnenia“ (Schavel, 2014)

Perspektívy sociálneho poradenstva

- štandardizácia kvality sociálneho poradenstva a jej záväznosť,
- špecializované sociálne poradenstvo ako špecializovaná odborná činnosť (špecializácia),
- (staro)nové formy inštitucionálneho zabezpečenia v deficitných oblastiach (občianske poradne, rodinné poradne).

Ďakujem za pozornosť!

Kontakt: doc. PhDr. ThDr. Andrej Mátel, PhD., mim. prof.
Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety Bratislava,
e-mail: andrej.matel@gmail.com

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠU BUDOUCNOST
www.esfcr.cz